

Моніторинг впровадження Україною зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства

Випуск № 31 (лютий 2016 року)

3 лютого міністр економіки А.Абромавичус [подав у відставку](#) через "активізацію блокування будь-яких системних та важливих реформ", запустивши парламентсько-урядову кризу. 16 лютого Верховна Рада відхилила [звіт Кабінету Міністрів](#) та визнала його діяльність незадовільною ([Постанова № 1007-VIII](#)), але не відправила уряд у відставку. [Окремий звіт](#) представив і міністр енергетики В.Демчишин.

Тим часом, Верховна Рада підтримала законопроект, який [відкриває шлях до конкурентної, прозорої та професійної приватизації](#). Документом скасовано обов'язковий продаж через біржу 5-10% акцій держпідприємств перед приватизацією, розширено вимоги до розкриття інформації щодо потенційних покупців. Також парламент прийняв законопроект, який впроваджує [міжнародні стандарти корпоративного управління](#) для держкомпаній.

11 лютого уряд схвалив Концепцію створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи "Прозорий бюджет" ([Розпорядження № 92-р](#)). Її впровадження дасть можливість автоматизувати бюджетний процес, аналізувати динаміку та контролювати виконання державного та місцевих бюджетів.

12 лютого Президент затвердив [Річну національну програму співробітництва Україна – НАТО](#) на 2016 рік ([Указ №45/2016](#)), в якій серед заходів вказано "продовжити здійснення заходів щодо виконання зобов'язань України, взятих за Протоколом про приєднання України до Договору про заснування Енергетичного Співтовариства... та з урахуванням відповідних положень Угоди про асоціацію".

17 лютого [Президент підписав Закон "Про публічні закупівлі"](#), який затверджує повне переведення державних закупівель в електронну систему ProZorro. Перехід відбудеться протягом 2016 року у два етапи: з 1 квітня всі закупівлі переведуть в електронний режим органи центральної влади та державні підприємства, а з 1 серпня – решта державних замовників. 24 лютого урядом прийнято [Стратегію реформування системи публічних закупівель \("дорожню карту"\)](#).

18 лютого Кабінет Міністрів [схвалив план заходів](#) з імплементації розділу IV "Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею" Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2016-2019 роки ([Розпорядження № 217-р](#)). Того ж дня уряд створив Міжвідомчу робочу групу з опрацювання актуальних питань і звернень громадян та їх об'єднань, юридичних осіб щодо надання послуг з електро-, тепло та газопостачання ([Постанова № 133](#)).

19 лютого директор Секретаріату Енергетичного Співтовариства Я.Копач у Києві [наголосив](#) на важливості термінового ухвалення розробленого відповідно до європейських вимог законодавства, для уникнення подальших проваджень проти України та для виконання умов для подальшого надання макрофінансової допомоги.

24 лютого Кабінет Міністрів визначив порядок здійснення експертизи проектів нормативно-правових актів на предмет їх відповідності Угоді про асоціацію з ЄС та іншим зобов'язанням, якій здійснюватиме Урядовий офісом з питань європейської інтеграції ([Постанова № 160](#)).

Дана публікація випущена в рамках проекту "Покращення імплементації зобов'язань України в рамках Енергетичного Співтовариства через посилення ролі громадськості", що здійснюється ГО "Діксі Груп" спільно з Ресурсно-аналітичним центром "Суспільство і довкілля" за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Ресурсно-аналітичний центр
"Суспільство і довкілля"

This document has been produced with the financial assistance of the European Union. The contents of this document are the sole responsibility of NGO "DiXi Group" and can under no circumstances be regarded as reflecting the position of the European Union.

Загалом прогрес України у виконанні зобов'язань в рамках Енергетичного Співтовариства виглядав у лютому наступним чином:

У сфері безпеки постачань:

Україна посилює компонент енергетичної безпеки у співпраці з НАТО

[Річна національна програма співробітництва Україна – НАТО](#) на 2016 рік, затверджена 12 лютого Президентом ([Указ №45/2016](#)), визначає наступні пріоритетні завдання з енергетичної безпеки: вдосконалення законодавчого регулювання питань функціонування паливно-енергетичного комплексу в особливий період; заходи щодо диверсифікації джерел, постачальників, маршрутів і способів транспортування енергетичних ресурсів в Україну; активізація співробітництва з органами НАТО та державами НАТО у сфері енергетичної безпеки; підвищення ефективності використання Збройними Силами України енергетичних ресурсів, зокрема шляхом впровадження рішень для скорочення енергетичних витрат з одночасним підвищенням військової ефективності.

У тому числі, Міненерговугілля, МЗС та НІСД доручено продовжити взаємодію з Центром передового досвіду НАТО з енергетичної безпеки, а також опрацювати питання щодо створення Спільної робочої групи Україна – НАТО з питань енергетичної безпеки. За участі СБУ, згадані органи мають провести консультації з представниками НАТО щодо вивчення методики визначення вразливості об'єктів паливно-енергетичного комплексу до терористичних загроз, та скласти на цій основі "паспорти терористичної вразливості" зазначених об'єктів. Чимало уваги приділено питанням посилення ядерної та радіаційної безпеки, захисту критичної інфраструктури.

Примітно, що у лютому Верховна Рада ратифікувала Угоду між Урядом України та Організацією Північноатлантичного договору про статус Представництва НАТО в Україні ([Закон № 989-VIII](#)).

Тим часом, Міненерговугілля оновило план з підготовки обладнання електростанцій і теплових мереж до ефективної роботи у 2016 році та в осінньо-зимовий період 2016/2017 року ([Наказ № 68](#), [Наказ № 100](#)), а також внесло зміни до Графіка реконструкцій енергоблоків теплових електростанцій енергогенеруючих компаній у 2015-2017 рр. та першому кварталі 2018 року ([Наказ № 77](#))

У сфері реформи газового ринку:

У парламенті прийнято частину вторинного законодавства, водночас депутати пропонують виходи із проблемних ситуацій на ринку

4 лютого прийнято Закон "Про внесення зміни до Митного кодексу України щодо створення передумов для нової моделі ринку природного газу" ([Закон № 994-VIII](#)). Документ врегулював процедури митного контролю та митного оформлення обсягів природного газу, у тому числі за операціями із заміщення природного газу (бекхол). Фактично, зміни уможливили проведення таких операцій вже з 1 березня.

Міністр В.Демчишин [закликав депутатів](#) до найскорішого прийняття вторинного законодавства до Закону "Про ринок природного газу", зокрема законопроекту № 3325, в якому передбачено врегулювання багатьох розбіжностей між Законом "Про ринок природного газу" та існуючим законодавством.

5 лютого народними депутатами О.Бельковою (фракція "Блоку Петра Порошенка") та Юрієм Чижмарем (фракція Радикальної партії) внесено законопроект "Про внесення змін до деяких законів України щодо вирішення проблемних питань з постачання природного газу" ([реєстр. № 4034](#)). Пізніше, 16 березня законопроект було замінено доопрацьованою версією, з того часу не розглядався на планерних засіданнях.

Як йдеться у пояснювальній записці, документ має на меті усунути колізію положень Закону "Про ринок природного газу" із приписами Закону "Про ліцензування видів господарської діяльності" щодо ліцензування діяльності з постачання газу за нерегульованим тарифом, а також пропонує тимчасово – до створення повноцінно конкурентного ринку – дозволити застосування замовниками переговорної процедури до закупівлі газу (через неможливість застосування процедури торгів).

Профільний комітет (Комітет з економічної політики) підтримав законопроект, Головне науково-експертне управління Верховної Ради висловило зауваження термінологічного характеру та рекомендувало отримати відповідний експертний висновок Уряду.

Зміни на підзаконному рівні потребують роз'яснень учасникам ринку і споживачам

З метою стимулювання громадян до обліку газу Міненерговугілля розробило [проект постанови "Про затвердження норм споживання природного газу населенням у разі відсутності газових лічильників"](#), яким пропонує встановити норму 4,4 куб. метрів на 1 особу за наявності газової плити та централізованого гарячого водопостачання та, відповідно, 7,1 куб. метрів для споживачів у разі відсутності централізованого гарячого водопостачання та газового водонагрівача та 14 куб. метрів для тих, хто має газову плиту та водонагрівач.

Крім того, було схвалено розроблені Мінрегіонбудом зміни до Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з постачальником природного газу, на якого покладено спеціальні обов'язки (Постанова [№138](#)). Завдяки їй збільшено термін, протягом якого теплопостачальним підприємствам відраховується більша сума коштів від споживачів за надані послуги. Натомість НКРЕКП оприлюднила [проект змін](#) до згаданого порядку, [проект постанови](#), яким встановлюють форми надання інформації на його виконання, а також [проект постанови](#), яким затверджуються форми звітності НКРЕКП щодо здійснення моніторингу на ринку газу.

Також НКРЕКП повторно оприлюднила [проект постанови "Про затвердження Методики визначення та розрахунку тарифу на послуги розподілу природного газу"](#). Зокрема, регулятор вказує на потребу закріплення єдиних засад формування розподільчого тарифу для відшкодування всіх економічно обґрунтованих витрат, отримання прибутку, стимулювання ліцензіата до оптимізації витрат та виконання вимог Закону "Про ринок природного газу". Іншим [проектом](#) пропонується скасувати постанову НКРЕКП про відповідну тарифну методологію 2000 року.

Окремим [листом](#) регулятор пояснив, що з 1 квітня 2016 року вартість послуг розподілу газу має оплачуватись окремо як плата за потужність ("абонентська плата") на користь операторів газорозподільних мереж, тоді як вартість фактично спожитого газу – газопостачальному підприємству. Ще одне [роз'яснення](#) стосувалося оформлення побутовими споживачами заяви-приєднання до умов договору постачання газу. До роз'яснень вдавався і уряд: зокрема, Міненерговугілля [дало відповіді](#) на поширені запитання про про нарахування та сплату за газ для побутових споживачів.

11 лютого регулятор доручив НАК "Нафтогаз України" і ПАТ "Укртрансгаз" до 1 березня привести договірні відносини щодо транзиту газу у відповідність до Типового договору транспортування природного газу ([Розпорядження № 1-р](#)). До того моменту НКРЕКП санкціонувала можливість транзиту за договором з "Газпромом" та пов'язаними договорами.

Водночас, нічого не відомо про виконання цього розпорядження, адже перехід на нові договірні відносини заблоковано до моменту прийняття рішення Стокгольмським арбітражем, який розглядає транзитний спір "Нафтогазу" і "Газпрому".

Фінансове оздоровлення "Нафтогазу" – один з кроків побудови стабільного ринку

У лютому уряд оприлюднив [Звіт про результати роботи 100 найбільших державних підприємств України за 9 місяців 2015 року](#), в якому ключовим досягненням названо поліпшення фінансових результатів НАК "Нафтогаз України". Зокрема, у січні-вересні 2015 компанія отримала прибуток 0,2 млрд. грн., у порівнянні зі збитком -60,2 млрд. грн. за відповідний період 2014 року (без урахування списання безнадійної заборгованості). Як йдеться у [повідомленні Мінекономрозвитку](#), "перехід до ринкових цін на газ, який розпочався у 2015 і має закінчитись у 2017 році, дасть змогу "Нафтогазу" працювати як комерційному підприємству і скоротити збитки".

Водночас, 19 лютого Міненерговугілля створило Робочу групу з питань розроблення плану заходів щодо запобігання виникненню ризиків, пов'язаних з реорганізацією НАК "Нафтогаз України", її дочірніх підприємств та господарських товариств, корпоративні права (часток, акцій) яких належать НАК "Нафтогаз України", в частині виконання кредитних зобов'язань ([Наказ № 119](#)).

Важливим кроком у створенні газового ринку має стати перехід на енергетичні одиниці, що визначено положеннями Директиви 2006/32/ЄС та Регламенту № 715/2009, зокрема при здійсненні розрахунків за спожитий газ. У зв'язку з цим регулятор [повідомив](#) про створення робочої групи із залученням представників Міненерговугілля, ПАТ "Укртрансгаз", розподільчих підприємств, інших заінтересованих учасників, а також представив своє бачення перехідного процесу.

До слова, у лютому НКРЕКП [поінформувала](#) про мінімальну (5630,00 грн. за тис. кубометрів) та максимальну (6612,84 грн. за тис. кубометрів) ціну газу для споживачів, яка склалася на ринку газу у січні 2016 року.

Примітно, що на цьому фоні 5 лютого Кабінет Міністрів ухвалив постанову про [зміну Методики визначення розміру концесійних платежів](#) ([Постанова № 130](#)). Нова методика розрахунку передбачає розмежування способів розрахунку платежу в залежності від виду концесійного договору. Концесія на експлуатацію або реконструкцію наявних об'єктів (brown-field) розраховується трьома способами: залежно від вартості наданого у концесію об'єкта, від чистого доходу, або у вигляді змішаного платежу (враховуючи вартість об'єкта та дохід). Концесія на будівництво нових об'єктів (green-field) розраховується тільки залежно від чистого доходу.

У сфері реформи ринку електроенергії:

Уряд продовжує напрацьовувати рамкові законопроекти та вимагає їх прийняття парламентом

Міненерговугілля [розробило проект закону](#) «Про ринок вугільної продукції», завдання якого – запровадити принципи вільної конкуренції у торгівлі і постачанні вугільної продукції, а також [передано на розгляд](#) уряду Концепцію Державної цільової програми реформування вугільної промисловості до 2020 року. Додатково на розгляд [уряду планується передати](#) Концепцію Енергетичної Стратегії. 3 березня Кабінет Міністрів схвалив законопроект про ринок електроенергії, [який також підтримано](#) в Енергетичному Співтоваристві, у парламенті [він був зареєстрований](#) 10 березня.

Приватизація енергетичних підприємств також є одним із ключових завдань на 2016 рік

За словами міністра енергетики В.Демчишина, наразі державні підприємства не є збитковими. Тільки за минулий рік ключові енергетичні компанії країни [збільшили загальний прибуток на 16 млрд грн](#). Міністр наголосив, що при правильному управлінні та [за умов повної реалізації нових законів](#) – про ринок газу, електроенергії та про регулятора – ситуація на енергоринку вже найближчими роками може змінитися на краще.

Наразі ж Фонд держмайна розпочав перший етап підготовки великих об'єктів паливно-енергетичного комплексу до приватизації: наприкінці лютого [було укладено договори на проведення незалежної оцінки контрольних пакетів акцій чотирьох обленерго](#), що належать державі: ПАТ «Миколаївобленерго», ПАТ «Харківобленерго», ПАТ «Хмельницькобленерго» та ПАТ «Тернопільобленерго».

Крім того, ФДМУ отримав в своє управління [78,29% акцій ПАТ «Центренерго»](#), щодо якого також було [проведено позапланові аудити](#), за результатами Наступним кроком є погодження урядом плану приватизації цього підприємства. Оскільки 16 лютого Верховна Рада підтримала в другому читанні і в цілому розроблені ФДМУ зміни до приватизаційного законодавства (законопроект [2319а-д](#)), акції «Центренерго» [підлягатимуть продажу на конкурсі з відкритістю пропонування ціни за принципом аукціону без дроблення пакету](#). Більше того, у Фонді держмайна підготували законопроект, яким [пропонують вивести з-під заборони до приватизації майже 50 об'єктів](#). У відомстві зазначають, що розширення переліку об'єктів, які можуть бути приватизовані в 2016 році, сприятиме виконанню приватизаційних завдань, окреслених постановою Кабінету Міністрів України [№271 від 12 травня 2015 р.](#) «Про проведення прозорої та конкурентної приватизації у 2015-2016 роках».

НКРЕКП працює над посиленням прозорості в структурі кінцевих платежів та над відповідністю тарифоутворення європейським правилам

Зокрема, регулятор планує [впроваджувати стимулююче регулювання в галузі електроенергетики](#): наприкінці лютого [було прийнято Постанову №235](#) «Про затвердження Змін до Процедури встановлення тарифів для ліцензіатів з постачання електричної енергії за регульованим тарифом т/або з передачі електричної енергії місцевими (локальними) електричними мережами у разі застосування стимулюючого регулювання». Зазначена постанова направлена на державну реєстрацію до Міністерства юстиції. Її прийняття [дозволить виконати зобов'язання](#), передбачені Договором про заснування Європейського Співтовариства в частині впровадження Директиви 2009/72/ЄС.

Тим часом, НКРЕКП послідовно виконує Коаліційну угоду та інформує [про третій етап вирівнювання цін на електроенергію для населення](#) та ліквідацію перехресного субсидіювання – наступне підвищення тарифів на електричну енергію для населення відбудеться з 1 березня, як і було затверджено [Постановою НКРЕКП № 220 від 26.02.2015](#).

Тим часом, 26 лютого [було офіційно оприлюднено](#) Ставки плати за стандартне приєднання електроустановок на 2016 рік ([Постанова НКРЕКП №3019 від 22.12.2015](#)). Їх прийняття [сприятиме виконанню вимог законодавства та підвищенню показника «Підключення до системи електропостачання»](#) в рейтингу Світового банку «Doing Business 2016», а також функціонуванню та збереженню ринку послуг з приєднання електроустановок до електричних мереж.

Ситуація з експортом електроенергії поступово покращується

Якщо в січні ситуація з експортом була вкрай складною (він [здійснювався лише в одному напрямку, на частину експортних потужностей навіть не було заявок](#)), то в лютому вона стала дещо кращою: по-перше, участь в аукціоні з розподілення пропускної спроможності міждержавних електричних мереж взяли п'ять компаній; по-друге, експорт в березні здійснюватиметься в декількох напрямках (зокрема, [в Польщу, Білорусь, Словаччину та Молдову](#)).

Тим часом, в Міненерговугіллі зауважили, що наразі [пропозиції щодо розширення експорту електроенергії на західні ринки не розглядаються, бо Україна працює над проектом синхронізації вітчизняної ОЕС з Об'єднаною енергосистемою Європи](#). Заступник міністра енергетики О.Светелік зауважив, що за нинішніх умов Україна може розглядати збільшення експорту лише сусідам – Молдові та Білорусі, з якими Україна працює в одній синхронній зоні. Високопосадовець додав, що [збільшення експорту електричної енергії в цих напрямках дозволить довантажити і блоки українських АЕС](#), які наразі мають невикористані потужності.

У сфері державного регулювання енергетики:

Парламент розблокував розгляд законопроекту про регулятора

19 лютого у Верховній Раді зареєстровано законопроект "Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг" ([реєстр. № 2966-д](#)). Документ внесено на заміну урядовому законопроекту низкою народних депутатів-членів профільного Комітету, які доопрацювали його.

Варто зазначити, що депутати врахували більшість із [пропозицій](#) Стратегічної дорадчої групи, яка об'єднує кращих українських та міжнародних експертів за участі представників міжнародних об'єднань регуляторів, Секретаріату Енергетичного Співтовариства, Єврокомісії.

Тим часом, сама НКРЕКП намагається зробити свою роботу більш відкритою

З метою забезпечення прозорості роботи та доведення її результатів до споживачів, органів місцевої та центральної влади, регулятор [започаткував практику публікації на веб-сайті актів перевірок ліцензіатів НКРЕКП](#), ознайомитися з якими можна за цим [посиланням](#). Крім того, задля того, щоб споживачі мали змогу здійснювати аналіз сукупного споживання енергоносіїв, підвищувати рівень енергоефективності та приймати зважені рішення щодо оптимального джерела покриття потреб в енергоносіях, НКРЕКП провела презентацію [щодо переходу на енергетичні одиниці](#). Цей крок, зокрема, визначений положеннями Директиви 2006/32/ЄС та Регламенту №715/2009/ЄС. Для опрацювання заходів, підготовлених регулятором у цьому напрямку, буде створено робочу групу із залученням представників Міненерговугіллі, розподільчих підприємств та інших зацікавлених учасників ринку.

Паралельно з цим, у НКРЕКП [обговорили питання, які стосувалися системи електронних закупівель ProZorro](#). Оскільки з 1 квітня поточного року ця система закупівель набуває чинності для всіх ліцензіатів НКРЕКП, то Комісія [звернулася з пропозицією до всіх підприємств організувати в себе навчання](#) за участю представників Мінекономрозвитку щодо її правильного подальшого використання. У Комісії наголошують, що ProZorro дозволить ефективніше використовувати тарифні кошти, підвищить конкуренцію серед постачальників та покращить якість моніторингу з боку НКРЕКП за дотриманням конкурентних умов ліцензіатами.

Україна все частіше залучає міжнародних експертів до реформування енергетичної галузі. Зокрема, в лютому [голова НКРЕКП Д. Вовк зустрівся з головою Регіональної асоціації](#)

[органів регулювання енергетики \(ERRA\) Алпарсланом Байрактаром](#). Сторони підтвердили зацікавленість у більш тісній співпраці, що сприятиме обміну досвідом та інформацією, дозволить покращити роботу регулятора. Крім того, триває робота [щодо надання експертної підтримки Міненерговугіллю з боку Данського енергетичного агентства](#) у формуванні рекомендацій для поліпшення енергетичної політики щодо моделювання та прогнозування енергобалансу, застосування ВДЕ в енергетичному міксі та теплопостачанні тощо.

У сфері відновлюваної енергетики:

Вступили в дію нові "зелені" тарифи на електроенергію для приватних домогосподарств

12 лютого набула чинності постанова Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 29.12.2015 [№ 3144](#) «Про встановлення «зелених» тарифів на електричну енергію для приватних домогосподарств».

Постанова встановлює «зелені» тарифи на електричну енергію для приватних домогосподарств, які виробляють електричну енергію з енергії сонячного випромінювання об'єктами електроенергетики, які вмонтовані на дахах та фасадах приватних домогосподарств (будинків, будівель та споруд), величина встановленої потужності яких не перевищує 30 кВт.

«Зелені» тарифи на електроенергію, вироблену з відновлюваних джерел приватними домогосподарствами, вирости на 3,6%. Зокрема, «зелений» тариф для сонячних електростанцій, введених в дію в 2016 році і експлуатованих домогосподарствами, складатиме 4 грн 81,7 коп. / кВт-год (без ПДВ), а тариф для вітряних електростанцій, що запускаються до кінця 2019 року приватними домогосподарствами - 2 грн 94,75 коп. / кВт-год (без ПДВ).

Тим часом, у лютому НКРЕКП [постановою № 153](#) затвердила тарифи на січень виробникам, які працюють за "зеленим" тарифом та отримують компенсацію недоотриманих коштів. Величина тарифів для об'єктів вітроенергетики складає 2,95-4,77 грн за кВт-год, тоді як для СЕС зафіксована в межах 9,34-16,77 грн за кВт-год.

Теплові насоси отримують статус обладнання, яке використовує відновлювані джерела енергії

11 лютого на засіданні Уряду [схвалено проект закону України](#), який передбачає віднесення теплових насосів до обладнання, яке використовує відновлювані джерела енергії. Крім того, відповідно до документу перелік альтернативних джерел енергії поповниться такими видами, як гідротермальна та аеротермальна. Всі ці зміни будуть внесені у Закон України "Про альтернативні джерела енергії" з метою збільшення кількості об'єктів, що використовують енергію з відновлюваних джерел.

ЄБРР відкрив нову програму з фінансування "чистих технологій" в Україні FINTESS

Європейський банк реконструкції і розвитку (ЄБРР) відкрив [нову програму з фінансування проектів впровадження технологій у сфері пом'якшення кліматичних змін](#). Про це повідомив директор ЄБРР в Україні Шевкі Аджунер на прес-конференції в Києві 17 лютого 2016 року.

"Програма FINTESS, розрахована на три роки, підтримується грантовим фінансуванням у розмірі 7 млн. дол. із Глобального екологічного фонду і 4 млн. дол. - з інвестиційного фонду "Сусідство Європейського Союзу". Вона допомагатиме українським компаніям інвестувати в

найкращі доступні технології і має привести до скорочення викидів парникових газів. Це можуть бути технології ефективного використання енергії, матеріалів і води, а також технології відновлюваної енергетики, які не дуже поширені", - сказав він. Зі свого боку ЄБРР, у рамках цієї програми планує надати кредитування до 40 млн. євро.

[За даними Української асоціації відновлюваної енергетики](#), на початок 2016 року частка об'єктів відновлюваної енергетики за обсягом генерування складала приблизно 1,21 %, при цьому найбільші сегменти виробництва припали на ВЕС (55%) та СЕС (27%).

У сфері навколишнього середовища:

Мінприроди оголосило плани на 2016 рік

[Мінприроди презентувало пріоритетні напрямки реалізації екологічної політики на 2016 рік](#), зокрема здійснення гармонізації українського законодавства до європейського природоохоронного права. Зокрема, керівництво Мінприроди підкреслило необхідність підтримки двох важливих законопроектів "Про стратегічну екологічну оцінку" та "Про оцінку впливу на довкілля".

Законодавча активність у питаннях СЕО та ОВД, розвитку природно-заповідного фонду

1 лютого 2016 року у Верховній Раді України зареєстровано [проект Постанови про прийняття за основу проекту Закону України про стратегічну екологічну оцінку](#). 23 лютого 2016 року у Верховній Раді України зареєстровано [проект Постанови про прийняття за основу проекту Закону України про оцінку на довкілля №2009а-дП](#). На сайті ВРУ також доступна [нова редакція законопроекту](#).

3 лютого 2016 року [Верховна Рада України ратифікувала](#) Протокол про реєстри викидів та перенесення забруднювачів. Того ж дня [парламент ратифікував Угоду](#) між Кабінетом Міністрів України та Урядом Федеративної Республіки Німеччина про фінансове співробітництво (асигнування 2011, 2012 та 2013 року), проект "Підтримка природно-заповідних територій в Україні".

Зміни до Технічного регламенту палив

11 лютого Міненерговугілля оприлюднило [проект постанови](#) Кабінету Міністрів "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 1 червня 2011 р. № 573 і від 1 серпня 2013 р. № 927". Документ розроблено для усунення проблемних питань, виявлених підчас застосування Технічного регламенту щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, судових та котельних палив, а також на виконання плану з імплементації Директиви Ради 1999/32/ЄС про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива. Крім того, з метою здійснення контролю за якістю нафтопродуктів, що реалізуються через мережі АЗС, проектом постанови передбачено визначення органу ринкового нагляду.

У сфері енергоефективності:

Облік

Міненерговугілля розробило проект постанови «Про затвердження норм споживання природного газу населенням у разі відсутності газових лічильників», яким пропонує встановити норму [4,4 куб. метрів на 1 особу за наявності газової плити та централізованого гарячого водопостачання та, відповідно, 7,1 куб. метрів для споживачів у разі відсутності централізованого гарячого водопостачання та газового водонагрівача та 14 куб. метрів для тих, хто має газову плиту та водонагрівач](#). В Міністерстві відзначили, що після попереднього

внесення змін до цих норм побутові споживачі втратили фінансові стимули до встановлення лічильників.

Тим часом в уряді повідомили про [переговори з міжнародними фінансовими організаціями](#) щодо встановлення лічильників населенню – зокрема, йдеться про лічильники на тепло і на газ. Відповідно до [Концепції Фонду енергоефективності](#), станом на грудень 2015 року 48,1% будинків обладнані лічильниками тепла. В документі зазначено, що відповідно до плану Мінрегіону, до кінця 2016 року передбачається досягнути 80% обладнання будинків лічильниками тепла.

Державні програми

Держенергоефективності підписало меморандум про співпрацю щодо розробки регіональної програми з відшкодування частини відсотків за «теплыми» кредитами з Луганською обласною військово-цивільною адміністрацією.

За словами голови Держенергоефективності С.Савчука, [у 2015 році прийнята 81 місцева програма](#). На компенсацію частини відсотків за «теплыми» кредитами було виділено більше 34 млн. грн., 13 тисяч громадян змогли отримати додаткову компенсацію на енергоефективні заходи. Наразі розробляється ще понад 120 подібних програм у різних регіонах країни.

За словами віце-прем'єр-міністра Г.Зубка, в 2015 році [близько 100 тисяч сімей оформили близько 80 тис. кредитів](#) на суму близько 1,3 млрд. грн. За рік держава відшкодувала 302 млн. грн. компенсацій за «теплыми» кредитами. Серед отримувачів «теплих» кредитів майже 18 тисяч - отримувачі субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, які скористались «теплыми» кредитами на суму 224 млн. грн.

До червня 2016 року Держенергоефективності спільно з Проектом Групи Світового банку та Інститутом місцевого розвитку опублікують дані [дослідження ефективності державної програми «теплих» кредитів](#), проаналізувавши дані енергоспоживання до та після реалізації заходів з утеплення за результатами опалювального сезону осінь 2014 року – весна 2015 року. Це має лягти в основу вдосконалення програми кредитів.

Тим часом, Кабмін прийняв постанову [«Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 р. № 243 і від 17 жовтня 2011р. №1056»](#), відповідно до якої програму відшкодування частини кредитів на енергоефективні заходи було продовжено на [2016 рік](#). З Державного бюджету на програму буде виділено [700 млн. грн.](#) у 2016 році. Ще [169 млн. грн.](#) перейшли з 2015 року. Загалом учасники програми можуть отримати цього року [893,8 млн. грн.](#) на відшкодування частини кредитів.

На фоні цього Мінрегіон готує зміни до програми, збираючись запропонувати за умови проведення комплексної термомодернізації будівлі [до 50% компенсації кредиту](#).

Профільний фонд з енергоефективності

В лютому Мінрегіон представив [концепцію Фонду енергоефективності](#). Відповідно до документу, загальна потреба в інвестиціях у вирішення проблем опалення будинків становить близько [57 млрд. доларів, а очікуваний ефект складе скорочення споживання газу на 11,4 млрд. доларів](#). В документі також зазначено, що для реформи енергоефективності в житловому секторі потрібно прийняти 4 закону та близько 30 підзаконних актів (очікують на прийняття в 2016-2017 роках), запровадити ринкові ціни на енергію (з квітня 2017 року, відповідно до зобов'язань України перед МВФ), мати підтримку донорів та міжнародних фінансових організацій, фонд енергоефективності, спроможні установи для імплементації, а також провести комунікаційну кампанію з енергоефективності. За прогнозами МВФ, в 2017 році потреба в субсидіях може сягнути до 80 млрд. грн (в 2016 році закладено 35 млрд. грн.).

В концепції запропоновано підхід, згідно з яким донори надають грантові внески в перші 3-5 років діяльності Фонду. Також періодичні внески надходять з державного бюджету (в тому числі повернення за пільговими кредитами). З фонду через банки надаються пільгові кредити на проекти з енергоефективності. Також можливе виділення грантів після реалізації проектів. Уряд, у свою чергу, поступово знижує рівень субсидій. Кошти донорів та уряду будуть мати формально різних розпорядників, але водночас спільну структуру прийняття рішень.

Технічною підтримкою підготовки проектів, перевіркою та затвердженням апікацій, проведенням комунікаційної кампанії та співпрацею з муніципалітетами займатиметься технічний офіс, який матиме центральний офіс та регіональних представників (по 1-2 особи на регіон). На першому етапі офіс працюватиме за рахунок допомоги донорських організацій. Розробка і прийняття законодавства визначено як один з ключових ризиків створення та діяльності Фонду.

Мінрегіон обіцяє створити Фонд в [2016 році](#) та через три-п'ять років досягти [більше ніж 1 млрд. кубометрів щорічної економії газу](#), в тому числі залучивши частину коштів, які закладаються в бюджеті України на субсидії, на інвестиції в енергоефективні заходи.

Інституційна структура

Кабінет Міністрів [подав](#) до Верховної Ради проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо виключення Держенергоефективності з переліку контролюючих органів), обґрунтовуючи це приведенням законодавства у відповідність з Положенням про Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України, де не передбачено функцій здійснення державного контролю (нагляду). Тому Держенергоефективності пропонують виключити з переліку контролюючих органів, органів уповноважених на складання протоколів про адміністративні правопорушення та скасування штрафних санкцій.

Тим часом, Голову Держенергоефективності внесли до складу [Міжвідомчої робочої групи з опрацювання актуальних питань і звернень громадян та їх об'єднань, юридичних осіб щодо надання послуг з електро-, тепло та газопостачання](#).

Можливості для фінансування

Держенергоефективності обговорили можливу співпрацю з [німецьким експертним центром з енергоефективності DENA](#), що готовий поділитися напрацюваннями та досвідом, а також провести спільні комунікаційні заходи. Норвегія також [заявила](#) про зацікавленість надавати інвестиції для розвитку енергоефективності та енергозбереження в Україні

Тим часом, Верховна Рада [ратифікувала](#) Угоду між Україною та Європейським інвестиційним банком (ЄІБ), яка дозволить залучити 400 млн. євро для модернізації житлово-комунального господарства в регіонах – зокрема, будуть профінансовані проекти з відновлення міської інфраструктури, поліпшення енергоефективності комунальних підприємств, підвищення якості послуг для населення у середніх і великих містах України.

Експертну підтримку щодо запровадження методології індикаторів енергоефективності в промисловості надаватиме [Проект технічної допомоги Українсько-данського енергетичного центру](#).

Мінрегіон також провів [нараду з питань енергоефективності з представниками донорських і міжнародних фінансових організацій](#), обговоривши стан імплементації вимог Директив ЄС у національне законодавство, зокрема проект Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» та проект Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

Через ЄБРР та місцеві банки буде організована [нова програма фінансування енергоефективних проектів у житловому секторі України](#). Крім того, технології ефективного використання енергії можуть бути серед тих, в які інвестуватимуть українські компанії в рамках програми FINTECC.

Інформування

У Львові в рамках взаємодії України з Вишеградською четвіркою (Польща, Словаччина, Угорщина, Чехія) відбувся [круглий стіл та roadshow з питань енергоефективності](#). Представники країн Вишеградської групи [заявили про готовність](#) надати допомогу в імplementації відповідного законодавства ЄС, ознайомити з кращими прикладами успішно реалізованих проектів у сфері енергоефективності у країнах Вишеградської групи. Представники Словацької асоціації зовнішньої політики [заявили](#) про намір провести для українських фахівців навчальні семінари з енергоефективності у Словаччині.

Енергетична ефективність будівель

За інформацією Мінрегіону, [для модернізації житлового сектору](#), який є найбільшим споживачем енергоресурсів, потрібно від 48,5 до 86,9 млрд. дол., а для модернізації бюджетних установ - від 4,2 до 8,5 млрд. дол., що дозволить щорічно скорочувати близько 9 млрд кубометрів газу. У відомстві між тим назвали термомодернізацію житлового фонду своєю [основною задачею на 2016 рік](#). У міністерстві збираються зробити [методичний посібник з проведення утеплення будинків](#), включивши в нього також типові проекти утеплення для серійних багатоповерхівок.

Ключовим завданням залишається прийняття закону «Про енергетичну ефективність будівель». Віце-прем'єр Г.Зубко повідомив про підтримку з боку Енергетичного Співтовариства відповідного розробленого законопроекту після зустрічі з головою Секретаріату організації. Я.Копач закликав допомогти в питанні [пришвидшення розгляду законопроекту](#).

Тим часом, в першому читанні був прийнятий проект закону [«Про житлово-комунальні послуги»](#).

У сфері нафти і нафтопродуктів:

Визначено відповідальне відомство для формування запасів

В контексті роботи над імplementацією Директиви ЄС 2009/119/ЄС про створення стратегічного запасу нафти і нафтопродуктів в Україні, [за повідомленнями](#), уряд призначив Державне агентство резерву відповідальним за розробку відповідної моделі та підготовку законодавчої бази. Зазначимо, що розробку моделі планують здійснити в 2016 році, а формування запасів буде здійснюватися поетапно протягом 5 років.

В контексті скандалу навколо викачаної технологічної нафти та її зберінання на потужностях, підконтрольних Ігорю Коломойському, державній «Укртранснафті» в лютому вдалося через апеляційний суд [домогтися визнання недійсним](#) договору оренди резервуарів ВАТ «НПК-Галичина». Зазначимо, що загальна сума претензій до ПАТ "Укртранснафта" за зберігання технологічної нафти в резервуарних ємностях Кременчуцького, Дрогобицького та Надвірнянського НПЗ [досягла](#) близько 641 млн гривень. Також в в рамках кримінального провадження про нанесення збитків "Укртранснафті" СБУ в лютому [провела обшуки](#) в Одесі в офісі компанії "Синтез Ойл", яка входить в групу "Приват".

Ініціативи з розвитку паливного ринку

15 лютого у Верховній Раді зареєстровано [законопроект №4067](#) щодо створення сприятливих умов для розвитку національного виробництва якісного пального. Проект передбачає зниження акцизу на альтернативне моторне паливо зі 120 євро до 75 євро за тисячу літрів. Необхідність прийняття таких змін автори законопроекту пояснюють потребою знизити вартість імпортованого альтернативного палива, як сировини, що використовується у процесі виробництва пального, яка зараз є суттєво вищою за вартість бензину.

24 лютого Кабмін затвердив [постанову №113](#) «Деякі питання електронного адміністрування реалізації пального», яка покликана унеможливити випадки реалізації на АЗС необлікованих обсягів, з яких не сплачений акцизний податок, а також покращити адміністрування акцизного податку. Документ встановлює порядок реєстрації платників акцизного податку з реалізації пального в електронному Реєстрі та порядок роботи системи електронного адміністрування продажів.

У сфері конкуренції:

В Україні створено спеціалізовані підрозділи для роботи з системою надання держдопомоги

За повідомленням першого заступника голови – державного уповноваженого АМКУ М.Ніжнік, у Комітеті [триває робота над підготовкою технічного завдання](#) до Проекту СІВ (Comprehensive Institution Building), який спрямований на розбудову системи моніторингу та контролю надання державної допомоги суб'єктам господарювання.

Зокрема, в ході зустрічі з представниками Генерального директорату Єврокомісії з енергетики, на якій обговорювались питання конкуренції у сферах електроенергетики та газу, представники АМКУ зазначили, що ринки бензинів, газу, дизельного пального та електричної енергії визначено серед пріоритетних для дослідження у 2016 році.

1 лютого АМКУ було [сформовано відділ моніторингу державної допомоги](#). За даними проекту "Гармонізація системи державних закупівель в Україні зі стандартами ЄС", це відбулося в межах програми інституційної розбудови системи державної допомоги.

Роль нового структурного підрозділу АМКУ полягає в розробці вторинного законодавства на виконання Закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання", розбудові адміністративної спроможності для його застосування, наданні консультацій і підвищенні обізнаності серед органів-надавачів державної допомоги про нове законодавство.

23-26 лютого в АМКУ проведено чергову [Місію з питань створення системи моніторингу та контролю за наданням державної допомоги в Україні](#) (в рамках програми ТАІЕХ). Учасники місії – міжнародні експерти представили досвід створення і функціонування таких систем в країнах Європи, зокрема Румунії та Польщі.

АМКУ активізував діяльність за кількома великими справами

Так, відомство почало розгляд справи за ознаками [узгоджених дій серед операторів ринку роздрібної реалізації світлих нафтопродуктів](#), а також [порушило справу проти "Приватбанку"](#) за неподання інформації в рамках розслідування щодо спотворення результатів аукціонів із продажу нафти сирової та газового конденсату.

У лютому АМКУ повідомив про деталі розгляду [справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку ПАТ "Газпром"](#). Зокрема, російську компанію визнано монополістом на ринку послуги з транзиту природного газу магістральними трубопроводами територією України у період 2009 – 11 місяців 2015 року. Рішенням АМКУ на "Газпром"

накладено штраф у розмірі 85,965 млрд. грн., а також зобов'язання протягом 2 місяців припинити правопорушення.

Як йдеться у [релізі АМКУ](#), для цього відповідач може використати будь-який законний спосіб. В якості рекомендованого шляху зазначають проведення переговорів з НАК «Нафтогаз України», за результатами яких встановлюються обґрунтовані умови транзиту, у т.ч. враховуючи положення Договору про заснування Енергетичного Співтовариства.

У сфері соціальної політики:

У профільних міністерствах визнали, що система субсидування в нинішньому її вигляді є неефективною

Зокрема, віце-прем'єр-міністр, міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Г. Зубко заявив, що наразі державні заходи, зокрема, [нова система субсидування, не мотивують громадян заощаджувати енергоресурси](#) та змінювати ставлення до споживання енергії. Незважаючи на це, Україна планує й надалі збільшувати обсяги субсидування: «У 2014 році на субсидії було виділено 5 млрд грн., в 2015 – 24 млрд, цьогоріч планується виділити 35 млрд, а наступного року ми очікуємо, що [обсяги субсидування зростатимуть далі](#)», заявив пан Зубко.

У свою чергу, міністр соціальної політики П. Розенко зазначив, що в довгостроковій перспективі систему субсидування [потрібно трансформувати](#), однак, наразі, на думку високопосадовця, вона свою функцію виконує: «Завдяки системі субсидій вдалося уникнути соціальних бунтів у зв'язку з підвищенням тарифів та забезпечити [майже стовідсоткову оплату населенням комунальних послуг](#)», зауважив він.

Крім того, міністр назвав „міфами” чутки про те, що за неправильно оформлені субсидії [на громадян накладатимуть штрафні стягнення](#).

Пріоритетними напрямками на 2016 рік для влади залишаються покращення енергоефективності житлового фонду та модернізація підприємств ЖКГ

Зокрема, заступник Міністра регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України Е. Кругляк зазначив, що наразі реформа ЖКГ [перебуває на початковій стадії](#). Для її подальшого успішного втілення [необхідно розробити Стратегію розвитку житлово-комунального господарства](#), яку потрібно будувати за чотирма основними напрямками – житлове господарство, теплоенергетика, водопровідно-каналізаційне господарство та тверді побутові відходи. При цьому він зауважив, що сьогодні в Україні гостро стоїть питання модернізації житлового фонду та [приведення його у відповідність до європейських норм](#). Це питання набуло додаткової актуальності у зв'язку з постійним зростанням кількості ОСББ. Заради цього Мінрегіонбуд поточного року планує [посилити співпрацю з Комітетом з питань будівництва, містобудування і ЖКГ](#). Особливу увагу буде приділено законопроекту «Про житлово-комунальні послуги» ([№1581-д](#) від 10.12.2015), який був [прийнятий Верховною Радою в першому читанні](#), а також реалізації положень Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку».

Для модернізації підприємств ЖКГ влада використовує кошти від міжнародних фінансових інституцій: зокрема, 3 лютого Парламент ратифікував Угоду між Україною та ЄІБ, яка дозволить залучити [400 млн євро для модернізації житлово-комунального господарства в регіонах](#).

Що стосується термомодернізації, то, враховуючи популярність державної програми серед населення в 2015 році (приблизно [100 тис. родин скористалися минулоріч державною](#)

[програмою "теплих" кредитів](#)), цього річ її фінансування з держбюджету збільшено [до 700 млн грн](#). При цьому Мінрегіонбуд планує внести деякі зміни у проведення заходів із термомодернізації, які дозволять покращити умови компенсації «теплих» кредитів та ефективніше використовувати кошти: наприклад, за комплексне утеплення будинку [міністерство хоче запропонувати до 50% відшкодування](#).

Тим часом, Е. Кругляк зазначив, що опалювальний сезон в Україні проходить у нормальному режимі, а підготовка [до наступного розпочнеться не пізніше 15 квітня](#). Крім того, було [схвалено розроблену Мінрегіонбудом постанову Кабінету Міністрів України](#) «Про внесення змін до Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з постачальником природного газу, на якого покладено спеціальні обов'язки» ([№138](#) від 02.03.2016). Завдяки їй збільшено термін, протягом якого теплопостачальним підприємствам відраховується більша сума коштів від споживачів за надані послуги. Відповідні зміни погоджені із Міжнародним валютним фондом. Термін їх дії – [січень-жовтень 2016 року та січень-лютий 2017 року](#).